

Ara 80 fill.

Hirlapbélyeg használatát a bratislavi postagazgatóság 25.857/III. a — 25. 28. X. 25. szám alatt engedélyezte. Podávaci poštový úrad Nitra.

NITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Megjelenik vasárnaponként. Előfizetési ára egész évre 40 Ks, félévre 20 Ks Külföldre 60 Ks. évenként.	Alapította: Dr. TÓTH JÁNOS. 1933-ig szerkesztette: Dr. FRANCISY LAJOS.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nitra, Piarista-utca 22. szám, földszint. Hivatalos órák: hétköznap reggeltől estig.
Negyvenkilencedik évfolyam	18. szám	Nitra, 1941. május 11.

Fantasztikus hazugságok.

Nem is olyan régen, de mindenesetre csakis a csehszlovák éra alatt történhetett az, hogy autótulajnokok titokban lepénzelt apró suhancok háromágú, éleshegyű szögeket szórtak el majdnem minden nagyobb faluban, de különösen ott, ahol benzinkút és autojavító műhely volt. Miért? Nagyon egyszerű a felelet: az érdekeltek — pusztán üzleti érdekből — minél több gummidefektre vágytak, hogy abból hasznot húzzanak, nem törődve a károsultak idő és pénzvesztésével. Erről én magam is meggyőződtem az álerkölcsű gazdag közelműltben, de többet tudnának bizonyítani taxisofőrökünk, akik egy-egy 80—100 kilométeres úton számtalanszor lassították iramukat és hol jobbra, hol balra tekintettek a hátsó kerekek felé, mert vezető kezük a kormánykeréken megérzett minden rendkívüli zökkenést, iramlassulást. Az autózvezető igen sokszor megállította autóját és azt megvizsgálva udvariasan jelentette:

— Uram defektünk van, nem mehetünk tovább, tessék kiszállni és tessenek segíteni. Ma ilyen esetek már nem igen történhetnek meg. De a régi liberális éra ittmaradottjai — pontosan a londoni rádió napi és különböző nyelveken kiadott receptjei szerint — nem fizikailag és nem technikailag szabotálnak már, hanem a lelküket, az agyukat mérgezik, örökösen süttető fantasztikus méretű hazugságokkal.

Akik napi kenyérgondjaikkal vannak elfoglalva, akiknek nincs idejük a politizálásra, azokat tövises útaikon naponta megszólítja olyasvalaki, akinek érdeke a dícsőtelenül kimúlt liberális éra feltámasztása és imígyen szólítja meg: „jó reggelt, halálra az újságot? Mit szól hozzá? Nahát ez hallatlan!” És itt következik a hazugság gyújtóbombája, mely ha elrobbant, sok hiszékeny, tudatlan, meggyőződéstelen keresztény felünket megmérgezi. Ezekből lesznek az új európai élet megszervezésének kerékkötői. Ezek a fél és negyedintelligens elemek dőlnek be a különféle jel-szavaknak. Ezek azok, akik kommunista mivoltuk mellett a legszélsőségesebb sovíniszták is és ördögi kacaj fakad cleoni habzó szájuk körül, ha izléstelen, keresztényellenes demagógiájukkal nemzeti ségünkben. Legyünk óvatosak és felfokozott életiramunkban lassítsunk néha, hogy a hátsó kerekeket is figyelemmel tarthassuk.

(D)

Nitrai élet 25 év előtt.

(Harmadik közlemény).

Craus Pál főhadnagyról, Craus István főispán fiáról hosszú idő után július 1-én hír érkezett Nitrára. Távirat jelentette, hogy a főhadnagyt az oroszok foglyul ejtették.

Gerley Gyula jó hírű cukrász július 6-án vette át az ismert Duboviczky féle cukrászdát, a mai „Tátra” kávéház mellett.

A háború 1916 nyarán hozta meg először Nitrának a fából készült szandálokat, melyek hamarosan népszerűek lettek, sokkal inkább, mint a vastag fatalpú bőrcipők.

Reinichovszky Rezső beregszászi ügyészt a nitrai törvényszék elnökévé nevezték ki július hó 19. én.

A nitrai r. k. főgimnázium új igazgatójává a piarista kormány Mátrai Jánost rendelte ki, ki működését július 20-án megkezdte.

A zabori Ujhegyen július végén 9 vérhasmegbetegedés történt. Dr. Biringer Ferenc főorvos és dr. Pivinger Emil megállapították, hogy a betegséget egy, a harctérről odaérkezett katona terjesztette.

Szirmay József, a nitrai háziezred fiatal, jeles képzettségű hadnagya, kézi tusában, Zaturce mellett hősi halált halt.

Petrovics Ferenc, a Nitrán „Franci” néven ismert népköltő augusztus 23. án meghalt a közkórházban 62 éves korában. Élete utolsó éveiben a jószívű Aujeszky-családnál kapott menedéket. Papnak készült, később színész lett. Aztán elzüllött. Nitrán született. Fivére volt Petrovics László volt nitrai főgimnáziumi tanár. nak és rokona Szögyény Marich berlini osztrák-magyar nagykövetség.

Szeptemberben Nitrára erdélyi menekültek érkeztek: a 9 tagú Régeny-család Vulkánból, Machacsek Antal állami végrehajtó és ötagú családja Brassóból.

Gerley cukrászmester szeptember 17. én helyezte át cukrászdáját a mai Hlinka u. 14. számú házba. (Előbb: Tóth Vilmos u. 15.)

Cséffalvay Balázs közbirtokos szeptember 12. én 79 éves korában elhunyt. N. Ivánkán temették el.

Mészáros János ny. nitrai tanító 70 éves korában meghalt.

Szeptember 29. én kezdte meg Szabados László színtársulata a nitrai évadot a Mágnes Miska operettel. Titkára Bérczy Jenő volt. Jobb tagjai: Mészáros Aranka (primadonna), Berky Lili (sógornője), Sarlay Mariska (kolozsator énekesnő), Ballay Pap Margit, Róna Rózi, Molnár Kató, Szabadosné Végh Gizli, Ernyey János, Böszörményi, Nagy Gyula.

Weszely Zoltán nitrai származású tüzérhadnagy az északi harctéren október 4-én hősi halált halt. 24 éves volt, épp befejezte jogi tanulmányait. Fia Weszely Alajos főerdőmérnöknek.

Emődy Vince tartalékos főhadnagy október közepén hősi halált halt.

Bihary Géza, a nitramegyei jegyzői kar egyik legismertebb tagja, nagysurányi főjegyző, volt szolgabíró, október 25. én 59 éves korában elhunyt.

A vármegye őszi közgyűlésén (november 16) két új árvaszéki elnököt választottak: Nozdroviczky Ferencet (t. főhadnagyt, ki a háború óta a harcmezőn volt) és dr. Győrbíró Gábor megyei aljegyzőt. Aljegyzők lettek dr. Balázsovits István és dr. Bossányi Kálmán. A közgyűlés nyugdíjazta Csemniczky Géza árvaszéki alelnököt és dr. Constantin Pál topolcsányi szolgabírót.

Kerékkjártó Gyula hegedűművész november 18. án a vármegyeháza dísztermében hangversenyezett.

Sarkadi Aladár, a budapesti Vigszínház művésze október végén 4 napig vendégszerepelt Nitrán.

A legfelsőbb hadi elismerést kapta 1916. októberében Sevcsik István, a 14. gyalogezred hadnagya.

Dr. Mankovics Antal nitrai alügyészt ügyész-szé kinevezték.

Hindl Szabó József ny. csendőrezredest, nitrai állomásparancsnokot végleg nyugdíjazták. Új állomásparancsnok lett Bethlentfalvy Gyula ezredes.

Nagy részvétellel temették el a nitrai temetőben 12-én Aujeszky Jenőt, Aujeszky József nyitrai malomtulajdonos fiát, ki mint hadapród-jelölt még június havában, 22 éves korában az orosz harcmezőn hősi halált halt.

Nitraváros II. tanácsosává dr. Martincsek Károly turč. sv. martini megyei aljegyzőt választották meg.

Góth Sándor és neje, Kertész Ella, a Vigszínház művészei decemberben Nitrán léptek fel sikeresen.

Ferdinánd bolgár király december 24. én gróf Batthyány Vilmos püspök látogatására Nitrára érkezett.

December 28. án volt Ivánkán Thuróczy Károly alispán és Madarász Margit esküvője.

Köszönetnyilvánítás. Ezuton is hálás köszönetet mondunk mindazoknak, kik Istenben boldogult drága, jó férjem, kedves atyánk

Masson Sándor adóhivatali tisztviselő temetésén résztvettek, továbbá azoknak is, kik koporsójára koszorút vagy virágot helyezni szivesek voltak. Isten fizesse meg!

Özv. Masson Sándorné és családja.

Nitrianska ľudová banka
(Nitrai Népbank)

zálogköcsönosztálya előnyös kölcsönöket folyósít arany, ezüst ékszerekre és drágakövekre a legkisebb összegektől a legnagyobb összegekig. A bankosztály vállal átutalásokat és külföldi kifizetéseket nagyon jutányosan és rendkívül gyors lebonyolítás mellett folyósít bekebelezésre, személyi hitell kölcsönöket stb.

MITTUCH JÓZSEF:

Tévutakon.

Özvegy Kaszás Menyhértné nénemaszszony sohasem hitte volna, hogy az út porában, a béreslakok és istállók tövében felnevelkedett Julcsa leánya olyan puccos dámává válik egyszer, hogy még tulajdon édes anyjának szemécskéje is eláll rajta s elbódítva kérdezi majd önmagától, hogy vajjon ez-e a szegényes béresházból kikerült Julcsa leánya?

Már pedig pont így történt. Midőn Julcsa lelkem eladó sorba felcseperedett már, édes anyja úgy gondolta jónak, hogy nem fog ártani az egyszerű tapasztalattal leányt a városba küldeni, hadd ismerje meg a nagy világot, az életet. A falun düledező, vertfalú házakon, istállókon, trágyadombokon, ökrön és csúrhén körül amúgy sem lát egyebet. Menjen Isten nevében, szegődjék be cselédnek.

A dohos, fakó ládából előkerült a piros csikós, nagy kenderabrosz. Szépen sorjába egymás tetejébe rakva jutott beléje Julcsa lelkem minden ünnepi és köznapi gúnyja, a kapricák, víganok egynehányja s az őv meg hajszalagok tarka keveréke.

Hátára csapta a batyut, nyakába kötötte maroknyi csomóját és elindult anyja kísérelében az ismeretlen, új világ felé.

Marci legénye, akhez szíve titkos szálai fűzték, előlevaló este jelentkezett még Julcsának portáján s halk beszédüket, illótt elröppentett fájdalmas sóhajukat csak a suttogó lombú hársfa hallhatta, melynek tövébe húzódtak. Örök hűség fogadalmuknak is ez volt egyedül tanuja.

Julcsa gyorsan beleélté magát az új munkakörbe. Jó helyre jutott. A naccsága megkedvelte. Együtt dolgoztak, felleltek. Rövidesen megismerkedett a piascon egynehány városba került leánnyal. A vasárnap délutáni kimenőkön meg a nyalka, szédítően szépeket mondó harciakkal és úrimódon öltözött legényekkel.

Miádennek látlára lassan nyílni kezdett eddig fátyolos szemé. Elbódult a cifra ruháktól, a torzonborz rövidhajú leányfejek-től s keserűen tapasztalta, mennyire elmaradt, együgyű falusi loba ő.

Ennek megállapítása után nagyot hátrorzott. Hallgatói barátai unszolására. Sarkokba állította a patkós csizmát, egymás után pihenőre rakta paraszti ruháit, lenyíratla hosszú szőszhaját s egyik napról a másikra dámává alakult. Hullámhajas fejére fellelt cifra úri kalapot s midőn így felszerelve megmustrálta magát a hálószo-ba fűkrében, lelke felujjongott s elámulva kérdezte önmagától, hogy ő lényeg-e a Kaszás Menyhérték Julcsa leánya? Úgy érezte, hogy vele is történt ugyanaz, mint a szőrös, csúnya hernyóval, mely rövid időn belül mint csillogó szárnyú, pompás pillangó röpököd a napfényben.

Midőn először hazakerült falujába, minden járókelő megállt. Hosszan utána nézett s önkéntelenül ellebbent ajkáról a szó: nini ez-e a Kaszás Menyhérték Julcsája? Hogy lépked büszkén, megvetően, mint a ragyogótollú páva! Ki tudja, hogy érzé magától kormos, szemeles szülőházában? Megéssze-e a máléit, pulszkát s a sós burgonyát, mint annak előtte? Tyűh a szorítóját, de suhog a selyem rajta!

Egy napon Julcsa egyedül maradt a

házban. Naccsága látogatába ment. Burgonyát hámozott a konyhában. Itt ott szünetelt s tévován tekintett a szilfa zöldjébe, melynek ágai majdnem a konyhaablakba nyultak.

Mindennel elkészült. Ráért. Előfogott egy könyvet, de a lombosáron átszűrődő, táncoló napsugarak ellétfelték gondolatait az olvasmánytól. Hallgatta a szilfa lomboszevényében andalítóan füttyürésző kenderlét. Elgondolkozott.

A külső ajlóra szerelt levélszekrényke megzörrent. Sietett, hogy a postát behozza. Az összes levél a naccságának szölt. Ő nem kapott semmit. Kitől is kapjon levelet? Talán Marcitól? Nem evett bolondgombát, hogy még egy negyedik levelet is írjon, mikor három levelére egyáltalában nem válaszolt.

Mióta az illatoktól felített szobákban jár, azóta faluja, annak minden lakója, minden vityillója, sőt még a Marci legény is istállószagú. Nem bírta ezt a szagot. Marci leveleibe is bele volt rakározva ez az undorító illat. Pedig a hársfa alatt tett fogadalmom köli lelkét hozzá.

Valahogyan unni kezdte városi életét. Tovább szölte gondolatmenetét. Miért is nem válaszolt neki? Miért érzi magát még mindig sértettnek, amidőn Marci megírta a bocsánatot kérő, engesztelő levelet is. A szegény fiúnak meleg szívében mégis csak nagy szerelet lakozhatik, hogy bár három levelet is írt neki a választ egyre sem kapott.

Úgy határozott, hogy a negyedik levélre válaszol majd. És várta napról napra, hétről-hétre a negyedik levelet. Hiába volt minden, a várva várt levél csak nem jött.

Amidőn már négy hónap is elmúlt és a levél még mindig váratott magára, Julcsa úgy érezte, hogy valami fájló bánatos érzés ömlik el szívében s kimondhatatlan végyat érzett faluja, annak réjtjei, erdei után s megkívánta az ákom bákomos kis levelet.

Leült az ablak előtti fészekre, lehajította felét s úgy érezte, hogy könnyesepek gördültek pilláira. Felzaklatott szíve mintha mondta volna: most már késő, kárba veszett minden. Marci híhetőleg más leányt választott, aki jobb, szeretőbb öhozzá, mint én voltam.

Ebben a pillanatban felcsendült az udvarról egy furulya ábrándos hangja. Julcsa felfigyelt. Szent Isten ez Marci hazai nótája. Csak nem ő furulyázik valahol a falós sarkában. Hátha lángra lobbant szíve ide hajította, hogy felkeresse a konok leányt.

Julcsa hanyatt-homlok rohant le a lépcsőn. Keservesen cselődött. Egy berostás arcú, rongyos ruhájú öreg koldus fűjta a nótát. Izgalmasan kérdezte tőle, kitől kapta hol vette a furulyát, ki tanította a fűt nótára?

Élesen csörömpölve hullottak az udvar kövezetére a pénzdarabok. Az öreg lerakta az ablakpárkányra a furulyát s szedegette a pénzt. Közben Julcsa meglátta a furulyába vésett J betűt, amelyiket Marci faragta még a régi napokban a furulya fájába.

— Mondja kérem mindenre, hol van a furulya gazdája, mi történt vele? Rémesen komoly ellátéznél valóm volna vele.

Az öreg sokatmondó szemvetéssel utalt a vastag szilfa törzse mögé, ahonnan Marci boldogan előugrott.

— Julcsa édes, nem válaszolál leveleimre, magam jöfem el személyesen a válaszért.

Egymás nyakába borultak s beállott a szívek megzavart békéje, újra egymásél

lettek. Julcsáról lekerült az úri ruha, visszakérült falujába s a lebecsmérelt istállószag kedvesebb lett neki minden más illatnál.

Figyelő

Ne öntsünk olajat a tűzre.

Hogy lehet az, ha belépünk a helybeli pénzügyigazgatóság palotájába, mindenhol szlovák és magyarnyelvű, udvariashangú tájékoztató felírások várják adófizető polgárainkat, de ugyanakkor üzleteink kirakataiból, reklámtábláiról kiirtanak minden magyarnyelvű feliratot, legfeljebb a csehnyelvűket hagyják meg keserű visszaemlékezésékként. Elvégre Nitra ma már határmenti város és magyarlakta községeiből mindenesetre nagyobb számú vásárlóból él, mint az ittragadt csehekéből, akik csak a saját fajtáikat támogatják: a bevándorlottakat és schase a katolikus öslakókat!

Új sétány a szabályozott Nitra partján.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a Nitrafolyó mindkét partján, Krškanytól a szigetig kettős fasort ültettek. A nemrégiben beültetett fák kitombosodása után élvezetes nyári sétahelyet kaptunk.

Beváltak a szigeti új madáretetők.

Soha annyi különféle énekesmadárkát nem látott vendégül Szigetünk, mint ebben az esztendőben. Szinte kézzel lehet fogdosni őket, különösen akkor, ha az arra sétálók nemcsak gyönyörködnek bennük, hanem zsebeikben hoznak is részükre egy kis madáretetelt, vagy pláne újabb etetőre adakoznak a városzépítő egyesületnél. Ezek a csicsergő csacsogó vándorproletárok kedvesek, hálásak és hasznosak is és ami fontos, természetükénél fogva fityülnek a szovjetrendszerre, nekünk pedig dalolnak. Ne feledkezzünk meg kis vándorbarátaink megvendégeléséről, nemcsak a szigeten, hanem a Zoboron és városi kertjeinkben is. Jövőre ezt a vendéglátást seregestül meghálálják nekünk!

Fabarakkokat, wikkendházakat, mozgókonyhát, irgalmasnővéreket a Zobor tetejére.

Még az idei nyáron jó levegőn tápláljuk fel szegényeink gyermekeit!

Az ember és különösen a nitrai ember tervez és az Isten végez. Mi nitraiak amolyan nagyvási hóhortban szenvedünk. Még nincs is pénzünk és máris nagyokat alkotunk. Még egy jól járható utunk sincsen a Zobor tetejére, ahová már szanatóriumot fogunk építeni »alátáplált, tüdőgümőkőrra hajlamos gyermekeink számára«. Miből és mikor? Majd ha elrepül felettünk ez a nyár is? Majd ha száznyi új kis sírdomb fogja jelezni temetőnkben a kérélhetetlen Halál ama »Zuwachsait«, akik pont ettől a nyártól várták meggyógyulásukat? És az idén is ez lesz az Isten végzése a mi tervezgetéseink felett!

A világtörténelem legnagyobb háborús korszakát éljük, amikor nemcsak badarság, de bűn volna luxusépületekről álmodozni. Ma nincs helye a távoli jövőre való tervezgetésnek, ma azonnal kell segíteni, mégpedig harszerűen: úgy, ahogy lehet.

Fánk van, munkásaink, katonai munkás-

osztágaink vannak. Kövünk, meszünk, ásonk, kapánk, fűrészünk van! Mérnökünk is. Két hét alatt felépülhet a zobori barakk. Mozgókonyha van a laktanyáinkban, amelyből 250 ember táplálkozhatik! Ápolóink vannak: a kedvesnővérek. Beszerzési forrás a Karitáson keresztül jólelkű közönségünk. Mi kell több? Elhatározás, szervezés és parancs a vakáción keresztül hangos lesz a boldog gyermeki kacajtól a zobori erdő.

Odafönn a Zobor tetején majd saját tapasztalatainkból szebb tervek szöhetünk a békésebb jövőre, mint idelelt a tárgyalóasztalnál.

Minden megdrágult, megdrágult a zobori víz is.

Szem- és fültanuja voltam annak, hogy egy fűszerüzletben egy zoborivizes konceszionált szállító kijelentette, hogy a mai napról a közismert 1 1/2 l. flaskót ezentúl nem 150 Ks áron, hanem 2 koronáért fogják elárúsítani, amelyen a kereskedők ezentúl 50 fillér hasznot húzhatnak. Megkérdem a gyárost, hogy mi az oka annak az áremelkedésnek? Kibeszélte magát, hogy a takarmány ára felszökött, ennél fogva a szállítás is drágább stb. stb. Szóval a zoborivizesek többet akarnak keresni rajtunk, mint eddig! Hát ez így tovább nem mehet, már csak azért sem, mert az árszabályozást, az illetékes hivatalos fórumok fogják elintézni és sohasem a seftelők! És ki tudja, hogy eddig drága pénzen milyen zobori vizet ittunk: valódi zobori (kölöstor) forrásvizet, vagy csak a nitrai vízbe nyomták bele az oxigént?...

Szerény megjegyzés

a helybeli állami rendőri hivatal 619/41 számú közleményéhez.

A fenti szám alatt mindenki részére igen fontos miniszteri rendeletet közölt a helybeli államrendőrségi hivatal arra vonatkozólag, hogy valamenyűnknek ezentúl személyazonosságát bizonyítványt kell zsebünkben hordanunk.

Ez helyén való rendelet, már csak azért is, mert városunkban igen sok nem ide való idegen politikai és üzleti gangster tartózkodik. De amikor — a mai plakátháborúban — vörös plakátok hirdetnek minden városi kormánybiztosi rendeletet, ugyanakkor a helybeli rendőrkormányzati hivatal hirdményeivel, parancsaival szerényen meghúzódik amolyan normalizált formájú ciklostílen sokszorosított papíroskálkával, melyeket a közönség alig-alig vesz észre.

Gyenge a tejellátás! Hosszú hónapok óta panaszkodnak a szülők, hogy iskolás gyermekeiket sohasem tudták pontosan 8 órára elkísérni, vagy elküldeni a különböző iskolákba, mert ama üzletekbe, ahonnan a tejet szokták vásárolni, a döcögős falusi tejeskocsy rendszerint 7 h 30—7 h 45 között érkezik be a város központjába. A nyári időszámítás óta még nagyobb kilengések mutatkoznak. A belvárosi tejkereskedők agyonszidják a kocsisokat késésükért naponta, de azok kibeszélik magukat, hogy a párucai üzletek előtt és a külső periferiákon kell álldogálniuk és várakozniuk a legtöbbet, mert ott laknak az ország legkényelmesebb emberei.

A betegek nagyon megsínylik a késedelmes tejszállítást és azért lapunk szerkesztősége, munkatársai és olvasó közönsége szót emel a „központi tejelosztás” érdekében.

Nedves falak szárazzá tétele teljesen egyéni, eredeti módon. Minden más, eddigi módszert és eljárást felülmúl. Keresse fel tehát bizalommal a jó hírű Spatyna István céget, Váralfa-u. 35.

Vasárnapi levél

Kežmarok példát mutat.

A nitrai városi színház belső- és külső javítási munkálatai a befejezéshez közelednek. Akik látták az átalakított új közbülső bűjtatott színházat, azok áradozva beszélnek annak színpompájáról, gazdagságáról, a nagyszerű megoldásokról. A színház átalakítási munkálatait, mint azt magától Haššik župánról hallottuk, akinek szívfügge a város külső szépségének emelése, több mint félmillió koronába kerültek.

A színháznak a közhasználatnak való átadásával kapcsolatban érdekes tudósítást olvastunk a szlovák lapokban. Arról van szó, hogy Nitran állandó szlovák színtársulat fog működni, mely hivatalos lesz kielégítendő a nitrai közönség igényeit. Állítólag Devinský, a városunkban is többször megfordult színigazgató már engedélyt is kapott az állandó színjátszásra.

Ismerjük a nitrai közönséget, annak kitartását és kultúra-szeretletét. Azt is tudjuk, hogy a színház állandó megélhetését, jövőjét a szlovák közönség nem tudja biztosítani. Nem is fáj az az értelem, hogy a színtársulat ki nem elégítene, hanem inkább azért, mert a nitrai közönség teherbíró képessége nem olyan nagy. A nitrai publikum hamar megcsömörlök mindattól, amit többször lát. Azt is hallottuk, hogy a nitrai városi színházban német polgártársaink is helyet kapnak. A színpadon felhangzik a német szó és melegég önti el mindazok szívét, akik rajonganak mindazért, ami német.

Mikor ezt halljuk, fájdalom tölti be egész valónkat. Miért nem hallunk arról is, hogy Thália templomába mindenki beborzálást nyer, aki a kultúra nyelvén beszél, aki a baráti közeledést hangzolja? Ennek a színháznak kellene annak a hírnök lennie, amely összeköti a Nitran élő három nemzetiséget. Ha tudunk a vérmézőkön a közös célt együtt küzdeni és helyt, miért ne tudnánk egymásnak a rivalds fényében kezét adni? Hisz ulóvégre a színház felépítéséhez — úgy tudjuk — annak idején a magyarok is telemezőségeket járultak hozzá. Az a magyar szó, mely a színpadon felhangzanék, nem volna és nem akarna uratomrafordó lenni, hanem csak azok szívét melengtetné, nemzeti önfudatát ápolná, akik minden körülmény között magyaroknak vallják és vallották magukat.

Olvastam, hogy Kežmarokon az ottani magyarok kultúra-örömlés rendeztek. Az előadás a szlovák néppárt, a Hlaka gárda, a német alkulatók hivatalosan képviselték magukat és örültek annak a sikernek, melyet magyar polgártársaink az előadással elértek. Mikor ezeket a beszámolókat olvassuk, keserűs sőhajtás szakad le a mellünkről. Hol vagyunk mi még Kežmaroktól, mi, akik büszkéek vagyunk kultúránkra, nagyvárosias felállagosultságunkra. Mi még ott tartunk, hogy egymás farkát kapjuk el akkor, ha másik polgártársunk nem azon a nyelven fejezi ki magát, mint amilyen mi.

Reméljük, hogy a nitrai színház az igazi művészet temploma lesz. Olyan, mint amilyenek elképzelt bökezű Mecenása. És ha az itt élő magyar kisebbségnek is meglesz adva a lehetősége annak, hogy hébe-

hóba hangot hallasson, hogy egy akolba tömörítse a szétszóródott magyarokat, akkor az elégedettség hangja örökre elvész.

Risnyovszky Endre.

Hírek

„EMBER”.

Öntudatos Lénye

A nagy Mindenségnek:

Te vagy, kit e földön

„EMBERNEK” neveznek!

Többi teremtménytől

Abban különböztél,

Képére alkotott

Isten itt e földön

A földnek Urá vagy,

Uralkodnod szabad

S helyt állíthat mindenkor

Ha legyőzöd magad

Ez a legnehezebb,

Sok próbás iskolá,

De feltétlen győztes,

Ki ezt jól kijárja.

Képez lemondásra,

Fegyelmet, irányít,

Öntudatra ébreszt

S ez által boldogít!

Nit Isten sorsa révén

Ily emberré nevelt,

Abba teremteskor

Főtényes Léket felelt.

TARNÓCZYNE MAJTHÉNYI MÁRIA.

„Mexikói nők” a címe annak a meghaló tárgyú megrázó erejű színdarabnak, melyet a berencsi iskolások mutattak be úgy a helyi, mint a városi közönségnek. A katolikusok mexikói üldözését szemlélteti a színdarab és azt a hőlességet, melylyel az üldözöttes minden rezervét, fájdalmát, igaztalanságát viselik azok, akik Krisztus Király hófehér zászlaja alá tömörültek. A rút játékszám, árulás apró cseprő, majd nagybecsű áldozatát látjuk a színpadon, akik kellőképpen tudták érzékelni rejtőzéseküket a vallás iránt. Szem nem maradt szárazon az előadás tartalma alatt, a szívek megiláztak a színműből kiáradó vallási erőben és mindenki hátsón gondolt Nagy Károly fánlónőre, aki fardatságot nem ismerve igyifolta be a kis szereplőket.

Meghalt családi ünnepség. Május 25 én ünnepelték meg a legszűkebb családi körben házasságuk 25 ik évfordulóját Gróf Pál nitrai szabómester és neje, szül. Hamar Irén. A jubiléus házaspár a legpéldásabb egyetértésben, vallásszeretetsben érkezett el a tiszteletreméltó állomáshoz. A jubiléus házaspárt a szép alkalomból kifolyólag mi is melegen köszöntjük.

A sajtó tekintélye. Jóleső érzés fog el minket akkor, ha látjuk, hogy egyik másik panaszunk orvoslást nyer, ha megfigyelésünknek helyet adnak és hasznosítják azokat a köz érdekében. Természetesen csak az olyan sajtó útmutatásai, megfigyelései számíthatnak értékelésre, amely az erkölcs és tisztakezűség alapján áll, melynek sorai mögöl ki nem hallik a megfizetés ezüstjének csengése.

Legutóbbi „Vasárnapi levelünkben” arról írtunk, hogy nincs kritikai lehetőség. Egyes panaszunknak hamarabb akadt visszhangja, mintsem reméltük volna. Arról írtunk, hogy a korzó gödreit, melyek valamikor fákat öleltek körül, hogy ezek nedvhez jussanak,

jó volna betönni, ha meg akarjuk akadályozni a szerencsétlenségek elharapódzását. Ezeket a gödröket már fömlik.

Mindenkinek lehet jó meglátása, mindenki meg kell hallgatni, aki a közért, a városért, az államért munkálkodni akar. Ilyenkor még az se számítson, hogy az illető milyen nemzetiséghez tartozik. Csak hasznosak legyenek ötletei.

Nagy szerencse súlyos szerencsétlenségben — Kovarcon. Április 30-án délután 4 órakor súlyos szerencsétlenség történt Kovarcon, mely azonban a jó Isten jószágából emberéletet nem követelt áldozatul. Ájtatos hölgyek éppen díszítették a Szűz Anya szobrát, hogy a májusi ajtatósság alatt a mellékoltáron legyen elhelyezve és díszesen fölállítva, virágerdővel övezve, mikor egyszerre óriási dörrenés rázza össze a templomot. A félelműkből alig felocsudott jelenlevők látják, hogy a földtár fölött függő, nehéz fából készült aranyozott mennyezet kettészakadt — akárcsak egykoron a jeruzsálemi templom kárpitja — és esik lefelé. Letörte a koronázó Krisztus Urunk balkarját, a Szűz Anya koronáját, a cherubok nagy szárnyait. A súlyos mennyezet nagyobb fele azonban lógott fönt. Nagy veszély volt, ha leesik, összetöri az egész oltárt és az oltárszékében levő arany cibóriumot. A szerencsétlenségről értesített plébános nem törődve a nagy veszéllyel, kivette a biztonságba helyezte a Szentséget, leszerelte az oltárt, hogy az előhívott jó emberek leszereljék a lógó mennyezetet és angyalokat. Ekkor értesítették a dolgok állásáról Markovič Árpád birtokost, aki nem törődve avval, hogy emberélet megmentése közben fél évvel ezelőtt összetört lába még sok gyógyulást igényel, dőcögve botokkal eljött a templomba és aki a templom és iskola körül annyi érdemet szerzett Kovarcon, most is megmutatta, hogy mi lakozik lelkében. Átvette a tíz ember vezetését és az ő irányítása mellett sikerült csigák segítségével a súlyos mennyezetet, a lógó angyalokat nagy gondnal leszerelni és földre hozni, hogy kárt ne okozhassanak esetleges lehullásokkal. Ha a vázolt szerencsétlenség akkor történik, mikor istentisztelet van, akkor menthetetlenül agyonüti a papot, a ministránsokat és az ott álló fiatalságot. Az okozott kár több ezer koronát képvisel.

A folytonos esőzés óriási károkat okozott és okoz. A jó nitrai polgárok olyan mohón várták május elsejét, hogy úgy hét-közben is egy kis jó levegőt, de hozzá egy jobb vinkót élvezzenek a Zoboron. A felső Nitra pedig az új „Mekka” „Bat'ovany” felé kacsingatott, de az irgalmatlan eső megdöntötte itt is, meg ott is a terveket. Hiába örökre igaz marad: ember tervez, Isten végez. De mit is szólnak a szegény földműves népről a Nitra folyó partja mentén, ahol száz és ezer hold oly annyira el van ázva, hogy ott dolgozni nem lehet. A gazda szívesen adna munkát de nincs hol dolgozni. Óbégatni nem akarunk, de ha nem lesz a gazdának, hát akkor nem lesz senkinek. A felső Nitra szabályozása — a folyó jobb oldalán — az egész vizet levezeti a baloldali és ez nagy baj. Azért — amint csak lehet — meg kell csinálni mind a két part védelmét és akkor remélünk egy jobb jövőben a Nitra folyó mindkét partján. De reméljük azt is, hogy az adóhivatalok is tekintetbe veszik, hogy ahol annyi vizkát van, ott leszállítják a percentet.

Dr. Falth két legújabb könyve már megjelent és kötetenként lapunk kiadóhivatalában is megrendelhető. 1. Nitra Arany Könyve. 2. Nitrai Fejtek. Számos képpel. Egy-egy kötet ára 20 korona.

Ó, azok a rokonok!

Rokon és rokon között nagy különbség van, mert ama bizonyos rokon szeretetnek határt szab a kapzsiság, vagy a gőg, mely tulajdonságokat még a magas szellemi intelligencia sem tudja lefokozni, különösen akkor nem, ha abból hiányzik a krisztusi szeretetre és igazságra való nevelés. Hogy ez így van, arról sokan közülünk saját maguk családi körében meggyőződhetnek. Én csak a magam tapasztalatait közlöm az úgynevezett félintelligencia lelki megrendszabályozására: a vallásos és szociális érzésre való nevelés keretei közt.

Szőrnyű tapasztalataim vannak! Tessék figyelemmel elolvasni soraimat.

Pár évvel ezelőtt meghalt az anyósom és sírgönyömre összesereglett az egész rokonság, — no minél kevesebb koszorúval és virággal — de annál nagyobb öröklési szándékkal!!! Anyósom egyik legdrágább menyé a koporsóban lehúzta a halott lábáról a bárányszőrbélésű papucsokat, melyeket annak idején Amerikában élt leánya küldött neki. Ugyancsak lehúzta ujjáról az utolsó árva arany jeggyűrűjét is. Azon az úgynevezett pogányi félparaszti halotti toron az említett sógornóm fiai úgy besnapsoztak, olyan vigan emlékeztek meg az elhunytáról, hogy majdnem táncra perdültek. — (Ezt az esetet lelki vezetőink, szászéki prédikátoraink különös figyelmébe ajánlom!)

Elmult a gyászév és megkezdődtek a rokon látogatások. Mindenki azért jött hozzánk, hogy vihessen valamit és amikor már mindent széjjelhordoztak, akkor éjjel kopogtattak be szállásért, vagy vasárnaponként — minden előzetes bejelentés nélkül — ünnepi ebédért, jöllehet mi a magunk részéről irtóztunk az ilyen erőszakos látogatásoktól.

Még ma sem feledkeztek meg rólunk kedvelt rokonaink. Ünnepekre, névnapokra csak úgy özönlenek tőlük szeretetteljes jókívánságok, soralkban nem feledkezve meg arról, hogy csemetéknek tegyük félre leánykánk kínált ruháit.

Ha mi az ilyen kérelmeknek eleget tennénk, akkor a valóban szegény gyermekeknek soha semmit se juttathatnánk. Mindezeket csak azért említem meg illő szerénységgel, mer rokonaink valamennyije jobb anyagi helyzetben van nálunknál, tehát: az u. n. vérkötelék senkit se jogosíthat mások kihasználására, a szegények rovására. Hogy az ilyen vallásérkölcseleg gyenge alapon álló elemek a politikai életben milyen magasfokú köpönyegforgatók, mennyire farizeusok, azt a mi lelki vezetőink talán kevésbé tudják, mint mi civilek, a közvetlenül érdekeltek.

Belügyminiszteri rendelettel a lelkiparasztságot lefokozni, vagy megjavítani nem lehet! Az érző szívek és lelkek megnemesítésére egyedül az Egyház hivatott, de nem is annyira a Vasárnapi prédikációk által és a gyóntatószéken keresztül, mint inkább a katolikus akció, a pápai encyklikáknak a köznapi életbe, a köznépi családi körébe való bevezetése által, állandó ellenőrzés és tanácsadás mellett! Ez a kulcsponnya az új Európa megszervezése sikerének! Ez az az út, amelyen letiporhatjuk a farizeusok szabadkőműves lelki fertőzést, elsősorban családunk, rokonságunk, barátaink, ismerőseink körében és egyáltalában a nagy általánosságban. Erre a katolikus alkotó munkára készüljünk fel valamennyien, mert ütött az óra, hogy elhallgatott gonolattainkat, terveinket, ajánlatainkat a közjó és a jobb jövő érdekében lapunk hasábjain minél előbb megjelentessük.

Ahogy én soraimmal nem kiméltem lelep-

lezni saját rokonságomat, ugyanúgy senkit se tartson vissza attól az a tény, hogy igazságos teleplezései, utánjárásaival, kutatásaival kizárólag a közjót szolgálja városunkért, az új Európáért: Krisztus királyságaért. (D.)

Kresťansko Sociálny Spolok v Nitre.

MEGHÍVÓ.

A Keresztény Szociális Egyesület Nitrán 1941. évi május 18-án, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel az Egyesület helyiségeiben (Kánalová ul. č. 1.)

rendes évi közgyűlést tart,

melyre az Egyesület rendes és pártoló tagjait ezúton tisztelettel hívja meg a **Vezetőség.**

A pénztári ellenőrző tagok által hitelesített évi zárszámadások az érdeklődő tagok részére május 1-től kezdődőleg ki vannak függesztve az Egyesület hirdető tábláján. A közgyűlés napjait az egyesületi pénztárnok szolgál felvilágosítással az esetleg érdeklődő tagoknak.

Anyakönyvi kivonat.

Születések:

Iván Dionyzius Jagersek leánya Katalin. Sanik József Nitra lánya Helén Mária, Zsák Lajos Handlova fia Pál, Varga Sándor Nitra lánya Helén, Hornyák László Nitra lánya Helén, Fuglik János Ireg lánya Mária, Stanek Ferenc Nitra Mária Ágnes, Králik István Vicsáp fia Péter István, Kiss Mária Nitra lánya Irén, Kukla Rudolf Nitra fia József, Bajzik Mária Urmin fia Jaroslav, Rumančik József Nitra fia Róbert, Hanzlik Károly Molnos lánya Gabriella Anna.

Házasság:

Kič Miloš Zsilna és Obort Irén Tormoš, Tóth Károly Trnava és Schiesinger Margit Nitra, Letko József Nitra és Vörös Paula Nitra.

Halálozások:

Darnady Veronika 14 éves Család, Svancár 57 éves Lietavské Lúčky, Brichta Szidónia 55 éves Nitra, Masson Sándor 66 éves Nitra, öz. Blickling Anna szül. Tráviček 76 éves Nitra, Holka Vilmos 24 napos Nitra, Csonka Anna 8 éves Nitra, Jelenák Ágnes szül. Jančovič 44 éves Merašice, Hambalek Erzsébet 25 éves Polny Kesov, Bajzik Jaroslav 2 napos Nitra.

Veszek régi „Szinházi Életet”, öreg könyveket akármilyen nagy mennyiségben, készpénzért. KVET Tivadar Hlinková 35.

Elsőosztályú tűzifa

nagyban és kicsiben kapható

Hasáb handloval
vágott porosz
fűrészelt kárvin
fa szén

koks állandó raktáron

Sumichrast Rudolfnál

Nitra, Vodná ulica. Tel. 2291.

NITRAMEGYEI SZEMLE

Felelős szerkesztő és lapkiadó:

Risnyovszky János.

Kéziratokat nem adunk vissza!
Nyomja Risnyovszky János könyvnyomdája
(ezelőtt „Corvin”)
Nitra Piaristák-ut. 22.

Ha jó cipőt akar,
akkor keresse fel

Orbán György cipésmestert
NITRA, Rázusová (Kalmár-ú) 17.